

PORTRETE

Valentin Lipatti, un diplomat român din „epoca de aur”

Lavinia Coman

După cum se știe, cei 45 de ani ai comunismului în variantă românească au marcat puternic istoria țării noastre. Regimul „democrației socialiste,” impus cu forța de armata roșie (sovietică), și-a manifestat stilul dictatorial în toate domeniile vieții materiale, sociale și spirituale. Intelectualitatea a devenit cea de a treia categorie de cetățeni, „constructori ai noii societăți” și a fost obligată să urmeze cu strictețe regulile de comportare stabilite. Diplomația a devenit unul din domeniile prioritare, prin care P.C.R. și-a înfăptuit politica externă. Această politică a fost slujită de oameni anume pregătiți pentru cariera diplomatică. O personalitate emblematică pentru „jobul” de diplomat a fost **Valentin Lipatti (1923 – 1999)**. Povestea vieții sale prezintă un interes sporit din perspectiva faptului că era fratele mai mic al pianistului **Dinu Lipatti**, personalitate muzicală de valoare mondială.

Dacă ne interesăm de originile familiei Lipatti, vom afla că atracția pentru muzică a fost tradițională, moștenită din timpuri îndepărtate. Bunicul patern, pasionat meloman, cânta la chitară și la flaut. Fiica sa, Sofia, absolvise studiile pianistice ca laureată a Conservatorului vienez, iar fiul Theodor, viitorul tată al fraților Dinu și Valentin, studiasse vioara la București cu profesorii Robert Klenk și Carl Flesch, iar apoi, la Paris, cu Pablo de Sarasate. El era și un foarte priceput și pasionat

colecționar de viori, cu care făcea un comerț activ. Mama fraților Lipatti, Ana Racoviceanu, mai tânără cu 15 ani decât soțul său, provenea dintr-o familie cunoscută de moșieri și intelectuali din Craiova, care avusese un pension de fete vestit în epocă. Făcuse studii la Facultatea de Științe Naturale și Litere, iar în paralel, luase lecții particulare de pian. Avea și ea, deci, o bună educație muzicală, astfel încât îl acompania pe soțul său în cadrul reuniunilor de familie. De la Valentin aflăm cum erau firile celor doi părinți.

„...Tata era un om spiritual și inteligent, de o cultură aleasă, fiind înclinat spre tristețe și interiorizare. Era de o generozitate autentică, făcând fără ostentație bine în jurul lui. În foarte multe privințe, trăsăturile sale temperamentale și de caracter se regăseau la Dinu Lipatti. Mama reprezenta filonul tonic al familiei, fiind veselă și chiar exuberantă. Pentru noi a fost o mamă ideală. Și mă îndoiesc că Dinu, și poate chiar și eu, am fi devenit fiecare ceea ce am devenit fără îngrijirea ei atentă, fără prezența ei perspicace și iubitoare în viața și educația noastră. Fire voluntară, energică și practică, mama nu a avut decât un scop în viață: fericirea băieților ei.”¹

Valentin s-a născut la 26 martie 1923, în București, pe strada Povernei. Apoi, în anul 1927 familia s-a mutat într-o vilă pe Șoseaua Bonaparte. În anul 1930, au revenit pe vechea stradă a Povernei, la numărul 23, la începutul bulevardului Lascăr Catargiu (redenumit Ana Ipătescu pe vremea comunismului), în apropiere de Piața Romană. Casa Lipatti fusese construită în anul 1900 de faimosul arhitect Petre Antonescu, pe atunci aflat la începutul unei cariere glorioase. Ansamblul degajă un aer deosebit, un pic baroc, un pic de gospodărie boierească intimă, tihnită, a cărei arhitectură i se pare lui Valentin, chiar și la maturitate, cam ciudată. În acea perioadă familia întreprinde o călătorie la Viena, unde copiii se bucură de minunatele jocuri din Prater, de animalele de la Tiergarten și de arhitectura majestuoasă de la Schönbrunn. Pentru Valentin, tatăl a fost mai mult ca un tată-bunic, destul

¹ Valentin Lipatti, *Strada Povernei 23*, Ed. Garamond, București, 1993, p. 12.

de puțin prezent în viața copiilor. Tatăl său, bunicul copiilor, fusese bancher și mare proprietar. Theodor Lipatti, ca descendent al unui clan de negustori bogați, urmasse studii juridice și era diplomat, cu titlul de consilier de legație, fără a se afirma în mod deosebit și fără să aparțină vreunei orientări politice. În memoriile sale, Valentin îl prezintă ca pe un spirit mai degrabă aventurier, angajat în iubiri paralele și succesive, dar care-i păstrase o amintire neștersă primei soții, Jeana, decedată în anul 1921. Era „un visător prea puțin adaptat la lumea în care i-a fost dat să trăiască”.¹ Iubea animalele, își cultiva cu insistență eleganța înfățișării și a vestimentației, era generos și empatic față de cei din jur. Ca fire era interiorizat și înclinat spre tristețe. Ocupat cum era cu afacerile și cu eternele implicări sentimentale, tatăl a fost un personaj mai degrabă absent din viața celor doi copii.

Micul Dinu avea șase ani când a venit pe lume frățiorul lui, Valentin. A avut întotdeauna față de el afecțiune și grijă. Încă din primele momente și-a propus ca atunci când va crește, să-l învețe să cânte la pian. Ceea ce nu i-a reușit deloc! După cum își amintește cel mic devenit adult, „pe un fundal general de melancolie și de reflexivitate, Dinu era o fire veselă. Prichindelul cu sănătate șubredă și cu multe complexe fizice râdea ușor și îi făcea și pe alții să râdă, primul lui client și beneficiar fiind eu. Îi plăcea să-mi spună povești, în timpul mesei, nu ca să mă facă să mănânc – pentru că de poftă nu duceam lipsă - , ci ca să mă amuze. Dar Dinu nu inventa povești banale și inepte. El dezvoltă zi de zi un întreg serial cu personaje luate din lumea noastră: eroii povestirilor lui pline de haz erau, în general, oamenii de la Fundățeanca, mai ales vătaful Ghiță Bugheanu. În imaginația lui de povestitor, acesta devenea un personaj real și totodată legendar, întâmplările născocite fiind un amestec de western și de fantezie suprarealistă. Știa să ducă povestirea acolo unde trebuie, să menajeze suspansul, așa cum știe un autor de foiletoane.”²

¹ Op. cit., p. 11.

² Idem, p. 15.

În amintirile viitorului demnitar diplomat apare frecvent moșia de la Fundățeanca. Iată cum o prezintă:

„Fundățeanca era locul tuturor vrăjilor, locul muzicii și al lecturii, al pădurii străbătute călare, al nopților cu lună plină, în care tata prefera să doarmă pe o bancă în parc, al mirosului de nuci sau cumplit de dulce al teilor, al câinilor credincioși și zburdalnici, al bucuriilor autentice.”¹ Casa de la Fundățeanca, loc unde mama și cei doi copii își petreceau lungi vacanțe de vară, este și astăzi un obiectiv ce merită să fie vizitat de către amatorii de turism cultural, mai ales că se află plasat pe șoseaua București-Pitești, cam la 90 kilometri distanță de capitală. Ansamblul lasă impresia de spirit gospodăresc, degajând o înduioșătoare intimitate intelectuală și artistică. O astfel de vizită îl va face pe călător să înțeleagă de ce Valentin evocă în memoriile sale „dealurile, pădurile și liniștea văii, ecoul dintre culmi și mirosul de frunze arse în serile de toamnă. La Fundățeanca, mărturisește el, am fost fericit fără rezerve și ocolișuri, cum numai copiii și adolescenții știu să fie, adică în mod absolut.”²

Amintirile din viața micului Valentin au în centru o familie burgheză cu disponibilități materiale, cu gusturi și obiceiuri rafinate. Un loc important în peisajul copilăriei are doica Mariana, o femeie simplă, devotată copiilor, care l-a ocrotit și răsfățat mai ales pe el, oferindu-i o afecțiune după care tânjea. Mezinul povestește că „familia Lipatti a fost dominată de muzică. Euterpe, spune el în memorii, a fost divinitatea tutelară a casei noastre. Antecedente existau. Bunica, Elena Lipatti, era, se pare, o bună pianistă, așa cum desigur va fi putut să cânte, pe la sfârșitul veacului trecut, o cucoană din protipendadă. Mama știa și ea să cânte puțin la pian. Tata era, așa cum am mai spus, un excelent violonist amator. Sunt tot atâtea acumulări cantitative care au pregătit imensul salt calitativ: apariția lui Dinu Lipatti. A fost un „copil-minune” în accepția cea mai deplină a cuvântului.”³

¹ Ibidem, p. 15.

² Ibidem, p. 19.

³ Idem, p. 20.

Născut în proximitatea unui asemenea frate, Valentin își evaluează la bătrânețe trăirile subiective pe care le-a parcurs. „Anii ,20 au fost pentru mine o baie precoce de muzică. Până pe la șapte-opt ani am fost chiar gelos pe atenția pe care toată lumea – rude, prieteni, cunoscuți – o acordau fenomenalului meu frate, în timp ce eu eram un fenomen oarecare. Așa că, o dată, când mai multe prietene ale mamei au venit să ia ceaiul la noi și nu se vorbea decât de prodigiousul lui talent de pianist, m-am apropiat de mama și trăgând-o ușor de fustă i-am suflat: „Spune și de mine că sunt violonist!” Când însă tata, care dorea să aibă doi copii muzicieni, a vrut să mă oblighe să urmez cursuri de vioară, am fost profund nenorocit și nu am știut cum să scap de această constrângere. Nu aveam nici o înclinație pentru vioară și nu am reușit niciodată nici măcar să descifrez un portativ, spre stupefacția profesorilor de muzică de la liceu și atitudinea condescendentă a lui Dinu.”¹ Așadar, micul Valentin s-a sustras obligației de a studia muzica la un instrument, dar a rămas un admirator al artei fratelui său genial și a asistat în echipă cu el și cu mama la viața muzicală, mergând frecvent la spectacole de operă și la concertele de la Ateneu.

Când, potrivit voinței și aranjamentelor practice ale mamei, ea și copiii s-au mutat la Paris, participarea la viața culturală a luat un avânt extraordinar. Concerte și recitaluri susținute de mari soliști, muzicieni celebri pe care a avut privilegiu de a-i cunoaște în cadru intim, corespondența și prietenia cu personalități marcante din domeniul teatrului, cinematografului, jazzului, faptul că a asistat la premiera pariziană a operei *Oedip* de Enescu, această efervescentă

¹ Ibidem, p. 22.

culturală i-a marcat formarea și linia destinului. Sejurul parizian (1934 – 1939) i-a modelat în mod definitoriu personalitatea, prin nenumăratele oportunități de a trăi în mediul cultural-artistic al timpului, chiar în centrul european al acestuia. Concomitent, cu modestul automobil pe care mama i-l cumpăraseră lui Dinu, devenit ocazional șofer atestat, făceau împreună călătoriile în locuri pitorești, interesante din Franța, pe care o cunosc în profunzime, atașându-se de minunatele ei peisaje și locuri celebre. Reveniți la București, cei trei s-au reintegrat vieții obișnuite din capitală, însă peste puțină vreme s-a declanșat cel de al doilea război mondial. În acest timp, Valentin și-a dat examenele culminând cu bacalaureatul la liceul „Cantemir”, după care s-a înscris la Facultatea de Litere și Filozofie. A fost pasionat de studiul limbii și al culturii franceze, fiind între timp vizitat și de ideea de a deveni actor. Această înclinație a considerat că și-a fructificat-o pe deplin în cadrul profesiei de diplomat pe care a exercitat-o, ca alegere definitivă a menirii sale în viață. La facultate i-a avut profesori și modele pe Tudor Vianu, Mihai Ralea, Alexandru Rosetti, George Oprescu, Basil Munteanu, Alexandru Marcu, Mircea Florian, Gheorghe Brătianu, C.C. Giurescu, Victor Papacostea, Ioan Hudiță etc. A fost un student foarte bun, implicat, dăruit învățării. Rămân memorabile portretele măștrilor săi spirituali citați mai sus, pe care le realizează în cartea *Strada Povernei 23*.¹

În atmosfera tulbură și puternic tensionată a războiului, Valentin își construiește treptat o viziune asupra evenimentelor. Această viziune, alimentată de mentorii străluciți din facultate și influențată de prietenia cu un coleg de studii, îl determină să opteze pentru stânga politică și să devină membru al Partidului Comunist, după instalarea regimului „democrat-popular” în țară noastră. În anul 1945 absolvă facultatea cu *magna cum laude*. Viața ilustrului său frate luase o întorsătură internațională după ce se însoțise cu Madeleine Dannhauer și apoi, părăsise țara în 1943, în plin război, pentru concerte. După acea dată cei doi frați nu s-au mai văzut niciodată.

¹¹ Valentin Lipatti, *Strada Povernei 23*, Ed. Garamond, București, 1993, pp.43-45.

Pentru Valentin începe o viață nouă, total diferită de ceea ce trăise până atunci. Mai întâi devine un fel de aghiotant al unui colonel sovietic, îndeplinind funcții de secretariat pentru structurile militare ale noului regim. Decesul tatălui Theodor îl eliberează de orice stavilă pentru a trece pe deplin, cu arme și bagaje, în tabăra noilor puternici ai zilei. Între timp, în 1946, se căsătorește din dragoste, cu o domnișoară frumoasă, de care avea, cu toate acestea, să se „dezîndrăgostească” foarte repede. Lucrează ca profesor suplinitor la liceu și dă meditații particulare de limba franceză pentru a-și mări cumva veniturile modeste. În curând e numit lector universitar la Facultatea de Filologie, unde funcționează până în anul 1964. La cererea sa, este primit în rândurile membrilor partidului comunist, apoi e antrenat în sarcini de activist și urcă treptele ierarhiei politice. În 1949 se recăsătorește, a doua doamnă Lipatti fiind Catinca Ralea, fiica vestitului profesor și militant de stânga. Și această căsătorie se rupe în scurt timp, deoarece proaspăta mireasă pleacă pur și simplu de acasă. În plus, intervin evenimente grave, legate de boala și decesul fratelui Dinu, la Geneva. Iată cum descrie însuși eroul acest episod din viața lui.

„Spre sfârșitul anului 1949, cam pe când se împlineau doi ani de când fusesem primit, a început verificarea membrilor de partid. O comisie condusă de Bujor Sion și-a început activitatea la Universitate. În strânsă conlucrare cu biroul organizației din care făceam parte.

Cam în aceeași vreme, prin septembrie, mama se hotără să plece la Geneva, având presentimentul că Dinu, deja grav bolnav, nu mai avea mult de trăit. Mihai Ralea o ajutase să-și facă formele de plecare din țară. Deși o prevenise, ca și mine, că trebuie să plece în modul cel mai simplu și mai corect, mama a avut nesocotința să ia cu ea, fără să le declare, niște bijuterii de argint. La Curtici, infracțiunea a fost descoperită, călătoria întreruptă și delincvenței i s-a intentat un proces. Așadar, în toamna aceluși an, mama se afla arestată la Arad și aștepta judecarea cazului ei. Ea avea să-și continue călătoria și să ajungă la Geneva în septembrie 1950, adică două luni

înainte de moartea lui Dinu. Modul ei necugetat de a se purta în acele împrejurări o privase de a fi cu el în ultimul an de viață.¹

Verificarea mea de partid a fost lungă, grea, dramatică, măsluită. Colectivul de oameni în care lucrasem cu dăruire până atunci mă acuza, în marea lui majoritate, că mă strecurasem în rândurile partidului, înșelând vigilența organelor de partid asupra originii mele sociale pe care, chipurile, o tănuisem. N-aveam deci ce căuta în partid și meritam să fiu exclus de urgență ca dușman al clasei muncitoare. Unele spirite înfierbântate la comandă au mers până la a afirma că era cu neputință să nu fi aparținut partidului liberal și să nu fi avut chiar și activități contrarevoluționare...Singurul membru de partid din organizație care mi-a luat apărarea, arătând cine eram și cum muncisem, a fost Alexandru Balaci. Și a primit apoi un vot de blam pentru curajul de a-mi fi rămas prieten. Hotărârea comisiei de verificare a fost clară: eram exclus din partid ca greșit încadrat. Numai că lucrurile nu s-au oprit aici. Deși categoria de „greșit încadrat” nu era infamantă, ci dădea mai mult expresie incompatibilității între originea mea socială și partidul în care fusem primit, prelucrarea cazului meu s-a făcut în toate

¹¹ În acest punct al relatării, se cuvine să deschidem o paranteză pentru a cita comunicarea susținută de prof. univ. Vlad Alexandrescu la sesiunea științifică de la Conservator, dedicată vieții și activității lui Dinu Lipatti. Cu acel prilej, prin prezentarea unor copii găsite în arhivele CNSAS, opinia publică din România a aflat de arestarea Annei Lipatti, care fusese dată jos din trenul internațional. I se confiscaseră bijuteriile găsite asupra sa și fusese băgată la închisoare după o sumară cercetare polițienească, securitate fiind informată anterior de călătoria programată și de scopul acesteia, prin interceptarea schimbului de scrisori ce se desfășurase între Anna și Dinu, între București și Geneva. Vameșii au găsit la percheziție ceea ce știau că vor găsi în centura de la brâu a bătrânei doamne ! După atâția ani de la acest episod, mă cutremură cinismul și lipsa totală de umanitate a unor securiști care împiedicau o mamă să-și vegheze copilul aflat în pragul morții, sărac și apăsător de singurătatea exilatului. Mă șochează în egală măsură judecata celui alt fiu, Valentin, care găsea absolut natural comportamentul oficialităților române comuniste, considerând-o vinovată de „infrațiune” și „delincvență” pe propria mamă disperată să-și salveze copilul. (n.m.).

organizațiile sectorului universitar de partid sub altă lumină: continuam să fiu înfățișat ca un dușman care mă strecurasem în rândurile partidului, ascunzându-mi originea, pentru a putea acționa subversiv dinlăuntru lui...Am fost menținut la catedră, dar pentru un timp mi s-a interzis să public sub propriul nume. . .Cam în această situație complicată mă aflu în primăvara anului 1950 când, la 20 aprilie, pe la orele șapte dimineața, dacă îmi amintesc bine, un funcționar de la sfatul popular a venit să-mi ceară un rând de chei de la ușa de intrare a casei, care fusese naționalizată. Cam pe la ora 10, un camion trimis de doamna Ralea a sosit să încarce toate mobilele și lucrurile Catincăi. Aceasta îmi trimitea de altfel prin șofer o scrisoare de despărțire. Probabil că, auzind la radio de naționalizare, doamna Ralea se temea ca bunurile ei să nu fie sechestrate. Pe scurt, în după amiaza acelei zile, situația mea nu se prezenta prea strălucitor: fusesem scos din partid și prelucrat pretutindeni ca dușman, nu mai aveam soție, nu mai aveam casă, ba chiar nici pat în care să pot dormi.” Rămas într-o situație imposibilă, Valentin se bucură de atenția unui prieten care-i oferă sprijin material și moral în vreme de restriște. Ostracizarea durează până în anul 1963 când este reprimis în partid, de aceeași organizație care îl exclusese, în prezența acelorași colegi. Să menționăm faptul că Valentin a aflat de moartea lui Dinu la radio, unde menajera Mariana auzise informația, la puțină vreme după ziua fatidică de 2 decembrie 1950.

Activități didactice, de traducere intensivă din marea literatură universală, îndeosebi din cultura franceză, au venit să-i mai îmbunătățească regimul financiar aflat în criză severă. În anul 1954 se căsătorește pentru a treia oară, cu Rodica Șex. Noul menaj avea să dureze până în anul 1960. Între timp, prietenii săi Tudor Vianu și Mihai Ralea se gândesc să-l propună pentru o misiune internațională. Era vorba de a ocupa funcția de secretar al Comisie Naționale UNESCO, îndatorire de care s-a achitat la superlativ, demonstrând excelente calități diplomatice în multiplele contacte și reuniuni pe care le-a organizat în perioada 1958-1964. Împreună cu cea de a patra și ultimă soție, Reli (actrița Aurelia Sorescu), s-a instalat la Paris,

pentru prestigioasa funcție de ambasador. Se antrenează intens în diverse direcții, devenind în curând un expert recunoscut în diplomația multilaterală. Apoi, în perioada 1976 – 1980 activează ca membru și apoi vicepreședinte al consiliului executiv UNESCO. În exercitarea acestor demnități s-a impus prin știința, talentul, tactul, farmecul cu care a reușit să negocieze, obținând succesul în cele mai complicate situații. A fost capabil să impună definirea conceptului de cooperare și securitate europeană, concept îndelung negociat cu tentația de confiscare din partea marilor puteri. Acest spirit materialist, realist și pragmatic a rămas fidel până la capăt idealurilor filosofice de stânga, dar condamnând totodată excesele și derapajele produse în numele ideologiei marxiste. Ca diplomat român de primă linie a contribuit esențial la impunerea principiilor de cooperare între statele europene în condițiile Războiului Rece. Din nefericire, în 1975, la sfârșitul Conferinței de la Helsinki, a contractat o boală cumplită, scleroză în plăci, o boală a măduvei spinării, care i-a afectat treptat mersul, înaintând necruțător. După ani de chin, imobilizat în pat, a murit, la București, în anul 1999.

Vom încerca acum să schițăm portretul fizic al eroului nostru. Era un bărbat în greutate de 90 de Kilograme, înalt cam de 1,90 m., solid, cu o ținută majestuoasă. Dacă la tinerețe avea imaginea robustă, impunătoare, spre sfârșitul vieții apăsarea mai degrabă corpulent. Cu o proporție armonioasă a membrelor și trunchiului, se distingea prin atitudinea semeață a capului încununat de o distinsă frizură grizonantă. Figura era plăcută, cu ochi vii, inteligenți, cu o privire scăpărătoare și cu nasul mare, foarte proeminent, o trăsătură distinctivă a familiei. Farmecul personal i-a înlesnit comunicarea cu importante personalități ale politicii mondiale. Totodată a fost factorul favorizant în relațiile de iubire, Valentin având faima unui mare cuceritor al doamnelor și domnișoarelor. În autoportretul compus în memorii, la acest capitol se explică pe sine astfel, la persoana a treia singular:

„Femeile nu au încetat să joace în viața lui un rol important și i-au dat prilejul să fie fidel față de diversitatea lor, adică inconstant. De copil a fost obsedat de frumusețea trupului

feminin. A rămas un adolescent care a păstrat de-a lungul vieții o curiozitate intactă. S-a îndrăgostit la repezeală, cu înflăcărare și fără discernământ, de femeile frumoase pe care le-a întâlnit și chiar de unele mai puțin frumoase, care aveau, în închipuirea sa, un anumit farmec. Blonde, brune și roșcovane, naturale sau vopsite, femei înalte sau mai scunde, femei gracile sau puternice i-au plăcut deopotrivă, indiferent de statutul social, de meserie sau de nivelul lor intelectual. A evitat, ce e drept, să se îndrăgostească de nevestele prietenilor, chiar dacă era tentat s-o facă. Este și-acum invidios pe orice bărbat care este însoțit de o femeie frumoasă și pe care el n-o poate cuceri. A confundat toată viața iubirea-pasiune cu iubirea-fizică și nu i-a plăcut să se îmbarce în aventuri sentimentale din care farmecele fizice ale partenerei să lipsească. Iubirile sublimate îi sunt străine și crede, în mod greșit, că ele nu sunt bune decât în literatură pentru a hrăni povestea Eloizei și a lui Abélard sau scrisorile Călugăriței portugheze. Cu unele excepții, temperamentul său de o deplorabilă facilitate meridională reduce, din păcate, iubirea la contactul, mereu nou, dintre două epiderme. O asemenea concepție vulgar epicureană despre dragoste a constituit călcâiul lui Achile al elefantului nostru, care a avut de suferit toată viața de pe urma vagabondajului său erotic. În funcție de interesele și mai ales de calitatea partenerelor, legăturile lui s-au soldat cu eșecuri multiple, care s-au datorat în principal lipsei lui de selecție. S-a însurat de patru ori, nefiind fericit decât a patra oară. Cu vremea, pare să fi dobândit mai multă înțelepciune, dar nu se poate în nici un chip abține să se uite după femei, pe care nu încetează să le găsească sau frumoase sau atrăgătoare sau cel puțin interesante și având „un nu știu ce”... Când o asemenea purtare îi sare în ochi soției sale, el se justifică cu candoare: „Știi, are ceva din tine!”... Va fi mult mai comod pentru el și mai bine pentru respectabilitatea sa socială să-și închipuie noi aventuri sentimentale decât să le aibă cu adevărat.”¹

În încheierea unui portret posibil, bazat pe mărturii și documente disponibile în perioada actuală, putem spune că

¹ Valentin Lipatti, op. cit. pp. 223, 224.

Valentin Lipatti a făcut parte cu onoare din galeria marilor diplomați pe care i-a avut țara noastră. Aflat la încrucișarea dintre două lumi, cea veche care nu-l mai reprezenta și cea modernă de care simțea că aparține cu toată pasiunea de care era capabil, el a trebuit să înfrunte neînțelegeri și atitudini de refuz din ambele tabere. Cu bunătatea și tactul care l-au caracterizat, a primit întotdeauna loviturile cu eleganță, cu noblețe și demnitate. Obligat de destin, încă de la naștere, să ocupe locul al doilea, a reușit, exclusiv prin merit personal, să se ridice la cel mai înalt rang diplomatic, impunându-se în istorie ca unul din diplomații români de elită și totodată ca unul dintre cei mai competenți cunoscători ai literaturii franceze din țara noastră, așa cum genialul său frate Dinu rămâne pentru totdeauna un pianist de prim ordin în muzica universală.

SUMMARY

Lavinia Coman

Valentin Lipatti, a Romanian Diplomat of the “Golden Age”

The portrait that emerges from the testimonies and documents available today shows that Valentin Lipatti was one of the great diplomats produced by our country. On the threshold between two worlds – the old one, that no longer represented him, and the modern one, to which he felt he belonged with all his passion – he had to face misunderstandings and rebukes from both parties. Forced by fate to play second fiddle from his infancy, he succeeded, entirely on merit, to rise to the highest diplomatic rank, imposing himself as one of Romania's elite diplomats and, at the same time, as one of the most competent specialists in French literature in our country, just as his brilliant brother, Dinu, will always be internationally remembered as a first-class pianist.